

PREDKONGRESNI RAZGOVORI

Zastopniki delovnih kolektivov govorijo o kongresu

V predkongresnih razgovorih s sodelavci »Naše skupnosti« so delegati za kongres delavskih svetov iz več naših delovnih kolektivov podali svoje ugotovitve o problemih delavskega samoupravljanja v njihovem podjetju oziroma v njihovi veji, o katerih naj bi se na kongresu razpravljalo. Hkrati so delegati poudarili velik pomen, ki ga bo imel kongres za razvoj delavskega samoupravljanja pri nas. Delegati so mnenja, da kongres ne bo samo kraj za medsebojno seznanjanje in prenašanje dosedanjih izkušenj, temveč tudi kraj, kjer bodo rešili številna aktualna vprašanja samoupravljanja in našega gospodarskega življenja sploh. V tej predkongresni številki objavljamo več odgovorov delegatov na vprašanja o pomenu kongresa in problemih, o katerih bodo na njem razpravljali.

Delegat »Litostroja«:

IZBOLJŠATI DELOVNO METODO DELAVSKIH SVETOV

Delegat »Litostroja« Jože Jager, sekretar tovarniškega komiteja ZKJ, je izjavil dopisniku »Naše skupnosti«, da veliko pričakuje od prvega kongresa delavskih svetov. Na njem bodo imeli delavski sveti iz vse države možnost za medsebojno izmenjavo izkušenj, kar jim na dosedanjih zborih ni bilo mogoče.

»Na kongresu bi morali,« je dejal tov. Jager, »govoriti o delovni metodi samoupravnih organov, to je delavskih svetov in upravnih odborov. Predvsem ne zadoštuje ugotoviti samo, o čem naj delavski sveti razpravljajo in kaj vse spada v njihovo pristojnost, temveč bi bilo treba do konca razčistiti, kako in na kakšen način naj delajo organi samoupravljanja, da bi imeli več uspehov. To vprašanje po našem mnenju ni dovolj izkristalizirano. Tu je treba govoriti o poslovnih organov upravljanja, rednih sestankih, vodenju dobrih zapisnikov, formuliranju in izvajanju sklepov in odločkov. Splošno, o notranji solidnosti dela delavskih svetov.

Razen tega se postavlja tudi vprašanje, kako vključiti v delo samoupravnih organov razen članov delavskih svetov tudi kolektiv, to je, kakšne komisije naj obstojajo in kako naj te komisije delajo. Delavski sveti po obratih so se razen drugega izkazali kot šola delavskega samoupravljanja, ker je obratna problematika delavcem bližja kakor problematika vsega podjetja.

Rudnik svinca v Zletovu:

ZA VEČJO SAMOSTOJNOST DELAVSKIH SVETOV PRI RAZDELJEVANJU SKLADOV

Rudnik svinca in cinka v Zletovu bo na kongresu zastopal Tode Arsov, relativno mlad rudarski delavec. Na tem delovnem mestu dela že od l. 1946. V tem času je postal kvalificiran jamski električar. Opravljal je razne dolžnosti v partijski in sindikalni organizaciji. Lani je bil predsednik delavskega sveta v rudniku, letos pa je bil izvoljen za predsednika upravnega odbora podjetja.

Na vprašanje, s kakšnimi predlogi bo šel na kongres, je dejal, da bodo končni predlogi njegovega kolektiva formulirani na diskusiji debatnega kluba rudnika Zletovo. Kljub temu pa je označil vprašanja, o katerih bi morali po njegovem mnenju razpravljati:

»Predvsem, pravice delavskih svetov so

v razdelitvi skladov podjetja precej omejene, ali pa toliko odrejene, da ne pride njihova samostojnost v razdelitvi teh skladov dovolj do izraza. Mnenja smo,« je dejal tov. Arsov, »da bi morali delavskim svetom dati večja pooblastila, da bi samostojno odločali ne samo o tem, koliko sredstev bodo potrošili, temveč tudi: za kaj jih bodo potrošili. Zakonske omejitve, ki določajo, za kaj je mogoče potrošiti sredstva za samostojno razpolaganje, precej vežejo samoiniciativo in samostojnost delavskih svetov. To velja posebej za večja podjetja, kakršen je naš rudnik, kjer so ti skladi precej veliki in kjer je mogoče z njimi napraviti koristne stvari tudi izven določenih okvirov.

Na to je navezale tovariš Arsov tudi vprašanje izdelave osnovnih zakonov in drugih gospodarskih predpisov. Ker se ti predpisi večinoma nanašajo na gospodarska podjetja, je Arsov mnenja, da bi morali pomembnejše zakonske predpise preden jih sprejmemo, dati v razpravljanje delovnim kolektivom ali delavskim svetom, da bi ti mogli podati svoje pripombe in predloge. Pripomnil je, da se to v posameznih primerih prakticira, da pa to še ni postal stalen delovni sistem pri sprejemanju zakonskih predpisov. Kot primer je uvedel uredbo o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij.

Medvodski zastopnik:

DELAJSKIM SVETOM VEČJE PRISTOJNOSTI

Delovne kolektive iz medvodske občine bo zastopal Anton Dobravec, predsednik upravnega odbora tovarne specialnih mizarskih izdelkov »Sora« v Medvodah v ljubljanskem okraju.

»Pričakujemo od kongresa,« je dejal tov. Dobravec, »da bo pomenil preokret v razvoju delavskega samoupravljanja in da bodo dobili po kongresu delavski sveti večje pristojnosti. Delavsko samoupravljanje je v svojem razvoju že doseglo stopnjo, ko mu je mogoče zaupati v razpolaganje tudi večja sredstva.

Mnenja smo, da bo na kongresu veliko govora o rekonstrukcijah podjetij. V tekstilni, lesni in drugih vejah industrije je splošen pojav, da so strojne naprave zastarele, to vprašanje pa je v tesni zvezi z materialno osnovo delavskega samoupravljanja. Dosedanja sredstva so bila premajhna, da bi bili lahko mislili na rekonstrukcijo v večjem obsegu.

V lesni industriji imamo nadalje veliko priučenih delavcev, ki so opravili izpit, ni pa v tej industriji pravih nazivov, kar onemogoča strokovni dvig kadrov in ne vpliva spodbudno. Podoben položaj je tudi v drugih vejah in bi bilo zato potrebno rešiti vprašanje nazivov v gospodarstvu.

Mnenja smo, da bi bilo treba razmerje med delavskim svetom, upravnim odborom in direktorjem s predpisi bolj razme-

jiti, da ne bi prihajalo do nepotrebnih nesoglasij. Dobro bi bilo, če bi tudi sklade za kadre prenesli na občine, v večjih podjetjih tudi na sama podjetja, ker bodo v tem primeru bolj učinkovito uporabljeni po dejanskih potrebah. Predvsem pa je treba vsem podjetjem v FLRJ ustvariti enake pogoje in bolj zaupati v delavske svete.

Zastopnik železarne »Ilijaš«:

POENOSTAVITI RAZDELITEV DOHODKOV

Zastopnik železarne »Ilijaš« Marinko Stojnić, kovinar, je med drugim dejal:

»Tako Goražde kakor Zenico, Blažuj, Ilijaš in vsa druga nova podjetja muči problem anuitet, zaradi česar smo zelo dragi in s težavami konkuriramo na svetovnem tržišču.

Način razdelitve dohodkov — mislim na administrativno stran tega posla — je tako zapleten, da nam je računovodstvo vedno neažurno, zahteva mnogo ljudi in nadurnega dela, člani delavskega sveta pa se s težavo znajdejo kaj od dohodkov pripada komu. Vztrajamo na tem, da naj se način razdelitve poenostavi.

Nadalje, ker niso razmejene pristojnosti med delovno inšpekcijo in finančno kontrolo na eni strani ter med podjetji na drugi strani, ne moremo dovolj upoštevati higiensko-tehnično in zdravstveno varstvo naših delavcev. Veliko časa mine, preden dobimo dovoljenje, da odpremo ambulanto v podjetju, nakupimo varovalne obleke itd., čeprav je vse to zujno in koristno za naše podjetje in njegov gospodarski uspeh.

Podjetje »Radnik«:

ŠIRŠA POOBLASTILA DELAVSKIM SVETOM V OBRATIH

Zastopnik tesarske industrije iz podjetja »Jahorina« se zavzema za večja pooblastila delavskim svetom v samostojnih obratih. Zastopnik gradbenega podjetja »Radnik« Boro Babunović gre dlje in pravi:

»Ne samo, da so nujni organi delavskega samoupravljanja na vsakem samostojnem gradbišču, temveč je treba uvesti tudi samostojna računovodstva za te obrate. Tako se ne bi dogajalo, da bi nerenabilen obrat živel na račun drugega. Razen tega bi bilo treba končno že izoblikovati status gradbenega delavca, ker je brez tega gradbeništvo neke vrste medpotna postaja iz kmetijstva v industrijo. Nad 50 odstotkov delavcev zeniške železarne so bili gradbinci, ki so se v iskanju bolj sigurnega položaja glede delovnega razmerja preselili med kovinarje. Nima mo še izdelanega statusa poslovanja v gradbeništvu in tako pridejo pogosto prevelike pristojnosti vodij posameznih od-

delkov v nasprotje z delavskim samoupravljanjem. Njihova vloga je najbolj vidna, če si ogledamo, kaj se dogaja po premestitvi nekega poslovojdje z enega gradbišča na drugo. Nastane prava selitev drugih delavcev, ki so kakor koli vezani na starega poslovojdja.

Gradbinci Ljubljane:

O SOCIALNEM ZAVAROVANJU GRADBENIH DELAVCEV POZIMI

Gradbene delavce ljubljanskega okraja bo zastopala Marija Mesarič, personalni referent v gradbenem podjetju »Tehnika« v Ljubljani. Zavzema se za uvedbo socialnega zavarovanja za gradbene delavce tudi čez zimo.

»V imenu delavskih svetov gradbenih podjetij Ljubljane nameravam predlagati, naj se reši vprašanje socialnega zavarovanja za gradbene delavce tudi za zimsko dobo bodisi tako, da bi poleti vplačevali na račun socialnega zavarovanja več kakor doslej — da bi se v ta namen utvaril poseben sklad — bodisi da bi za socialno zavarovanje v zimskem času priznali nadurne delovne ure, opravljene pri delu poleti. Ta problem je v gradbeništvu zelo važen, ker velik del gradbenih delavcev čez zimo nima nobenih pravic iz socialnega zavarovanja. Samo v našem podjetju moramo vsako leto odpovedati tretjini delavcev, poleti pa delajo naši delavci po 10 do 12 ur na dan. Če bi poleti delali samo dve uri več kakor znaša redni delovni čas in ko bi se nam to priznalo za socialno zavarovanje čez zimo, bi to znašalo približno 400 delovnih ur ali popolna dva zimska meseca. Če bi se priznalo kot nadurni delo ni čas, tedaj bi to znašalo približno 800 navadnih delovnih ur ali štiri mesece pozimi. Sedaj pa dajo gradbeni delavci skupnosti svoj prispevek, od nje pa glede socialnih pravic in pokojnin dobivajo manj kakor delavci v drugih panogah.

Mnenja smo, da je gradbeništvu še vedno v znatni meri sezonsko in da bo še ostalo kakšnih deset let. Zato se glede socialnega zavarovanja za zdaj ne more primerjati z drugo industrijo. Zato bi bilo treba spremeniti predpise, ki nikakor niso stimulativni.

Drug zelo važen problem v gradbeništvu, ki ga je treba čim prej rešiti, je zakasnitev licitacij. Namesto da bi bile vse dokumentacije za nova poslopja izdelane

do jeseni ali najpozneje do marca, da bi tako lahko gradbena podjetja pravočasno začela delati, skoraj redno zakasnjajo. To vpliva na zakasnitev del.

Tovarišica Mesarič je nadalje poudarila, da bi bilo treba na kongresu govoriti o delovnih razmerjih v gradbeništvu glede na sezonsko delo, o delovnem stažu gradbenih delavcev ter o problemih, ki se pojavljajo v zvezi z zaposlitvijo delavcev, nadalje o šolanju gradbenih kadrov in njihovem strokovnem usposabljanju.

Zastopnik »Goše«:

POTREBNI SO NOVI PREDPISI O DELOVNIH RAZMERJIH

Podjetje »Dragoslav Djordjevič-Goša« iz Smederevske Palanke bo zastopal na kongresu delavskih svetov Spasovič Života, poslovojdja mizarstva in član delavskega sveta. Kot predsednik sindikalne podružnice je posebno zainteresiran za delo komisije, ki bo razpravljala o delovnih razmerjih. Na kongresu želi razpravljati o načinu odpovedovanja in sprejemanja delavcev in uslužbencev v gospodarskih organizacijah. O tem pravi takole:

»Predpisi, ki veljajo danes za odpoved službe, izrečno določajo obvezno soglasje sindikalnega sveta samo, ko se služba odpove ženskam, delavcem in uslužbencem z več kakor deset let delovnega staža, delovnim in vojnim invalidom kakor tudi pri odpovedi skupini pet ali več delavcev. To omogoča vrsto nepravilnosti. Kolikor podjetja ne želijo, da bi se sindikat vmešal v odpoved, se ne ravna po predpisih tako, da razdelijo skupine delavcev in uslužbencev, ki so določeni za odpustitev, in odpovedo po dveh ali trem večkrat po vrsti. Tako so našla podjetja pot, po kateri se lahko izognejo soglasju sindikalnega sveta.

Naše mnenje je, da bi bilo treba sprejeti take predpise, ki bodo terjali sodelovanje sindikata pri vsakem posameznem primeru odpovedi. Tako bi se izognili samovoljnemu odpustitvi z dela in zagotovili večjo sigurnost zaštite pravic delavcev in uslužbencev. Razen tega bi bilo treba pri posameznih odpovedih vprašati za mnenje tudi organe delavskega upravljanja, kar se do zdaj ni delalo.

Isto je mogoče reči tudi za sprejemanje delavcev in uslužbencev. Tudi tu je treba najti rešitev, da bodo imeli organi delav-

skega samoupravljanja ob sprejemanju več vpogleda. Doslej se je zahtevalo mnenje upravnih odborov podjetij le, ko je šlo za sprejem strokovnega osebja. V večini primerov je bilo prepuščeno direktorjem in poročevalcem za delovna razmerja, da so sami odločali. Z odločanjem organov samoupravljanja o vsaki prošnji za sprejem bi se izognili familiarnosti kot kriteriju, ki se pogosto pojavlja. Kolektivi bi zaposlovali delavce na temelju pravilne ocene in po dejanskih potrebah.

Delegat »Železarne« v Smederevu:

MANDAT ČLANOV DELAVSKIH SVETOV BI BILO TREBA PODALJŠATI

Vasko Perišić, predsednik delavskega sveta »Železarne« v Smederevu bo zastopal svoje podjetje na kongresu delavskih svetov. Povedal je svoje mnenje o trajanju mandata članov delavskih svetov:

»Enoletni mandat članov delavskih svetov je prekratek. Ljudje, ki jih kolektiv izvoli, da bi upravljali podjetje, v enem letu šele spoznajo problematiko in se naučijo voditi. To je popolnoma razumljivo glede na zapletenost in resnost njihovega dela. Po izteku enoletnega roka pa jih zamenjajo. Vsekakor mora skozi organe delavskega samoupravljanja iti čim več ljudi, ker so ti organi velika šola, v kateri si delavci pridobivajo izkušnje v vodenju. Vendar bi podaljšanje mandata na dve leti okrepilo sposobnost članov delavskih svetov in ustvarilo pogoje za sprejem bolj vsebinskih in samostojnih sklepov.

Delegat tovarne motorjev v Sarajevu:

Tovarna motorjev v Sarajevu:

MONOPOLIZEM NEKATERIH PODJETIJ — KOOPERANTOV

Inženir Jakub Samokovlić iz tovarne motorjev v Sarajevu, delegat na kongresu delavskih svetov, je izjavil:

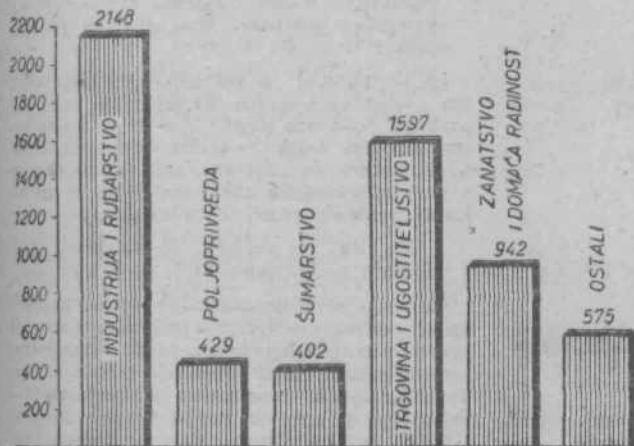
»Absurdno je, da delavski sveti, ki odločajo o nakupu in odpisu strojev milijonske vrednosti, ne odločajo tudi o odpustitvi delavcev in uslužbencev z dela, temveč je to izključna pravica direktorja. Enako velja to za delitev stanovanj.

No, problem, ki nas najbolj zanima, in ki ga želimo obravnavati na kongresu, je kooperacija. Kot kolektiv smo se mi pripravljali truditi za povečanje storilnosti in za znižanje cen. Pogosto pa je naš izdelek odvisen od cen za posamezne dele, ki jih izdelujejo druga podjetja in ki so objektivno v položaju monopolista. Zato ne moremo nižesar storiti in celo sami povišujemo cene, noben veljavni predpis pa ne preprečuje kooperantom, da bi v tem pogledu ne »tekmovali«.

Alija Jaganjac iz podjetja za distribucijo električne energije v Sarajevu:

»Kongres mora dati dokončni odgovor na to, kakšno naj bo razmerje med podjetjem in njegovo skupnostjo podjetij, ker se v praksi pogosto pojavljajo neso- glasja. To nesporedno posega v pristojnosti delavskih svetov posameznih podjetij.

SKUPNO ŠTEVILO DELOVNIH KOLEKTIVOV

Kakor vidimo iz risbe, je v naši državi 6093 delovnih kolektivov. Od tega števila jih največ odpade na industrijo, trgovino in gostinstvo, nadalje na obrt, kmetijstvo, gradbeništvo in prometne zveze